

BLAST (basic local alignment search tool)

Vyhledává podobné sekvence v databázích.

Stal se nástrojem pro všechno.

Určitou dobu kolektiv autorů držel krok s potřebami uživatelů úpravami kódu (BLAST1.0 – BLAST2.0 – PSI-BLAST – MEGABLAST – BLASTZ).

V současnosti se zdá, že lepších výsledků můžeme mnohdy dosáhnout použitím nových postupů šitých na míru daného problému.

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Běžné vyhledávání.

Problém:

Blast nevyužívá plně možnosti zpracovat si předem databázy novými způsoby indexování

Řešení:

Použití programů, které používají asociativní pole nebo stromové struktury pro indexaci databázových sekvencí (SSAHA, MUMER, QUASAR)

Indexy a stromy

INDEX TYPU POLE

(vhodný pro "bohatý" index, fixní délku, časově kritické aplikace)

AAA	12	325	65987	124589
AAAC	13	4278	23001	
AAAG	326	9989	44032	199235
...				

INDEX TYPU STROM

(vhodný pro "děravý" index, variabilní délku, je flexibilní)

	=== AAAC
AAA	=== AAAG
	=== AAAA

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Běžné vyhledávání.

Problém:

Blast nepracuje s optimální strukturou slova,
čím trpí poměr citlivost/rychlost.

Řešení:

Použití programu PATTERN HUNTER

Pattern Hunter

PATTERN HUNTER

BLAST

MODEL SLOVA

110100110010101111

111111111111

ZÁVISLOST POZIC

110100110010101111

111111111111

110100110010101111

111111111111

5 10

110100110010101111

111111111111

5 9

110100110010101111

111111111111

5 8

110100110010101111

111111111111

4 7

PŘEKRYV

Pattern Hunter

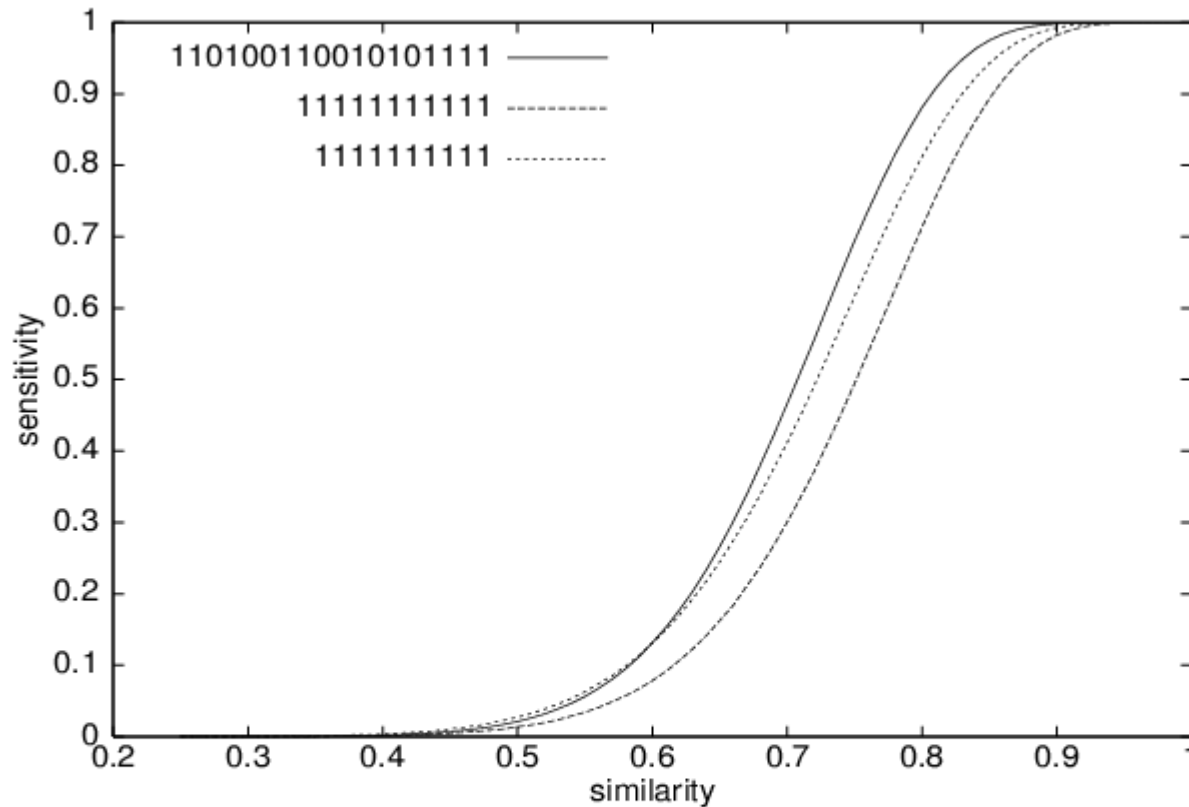

Figure 1: 1-hit performance of weight 11 spaced model versus weight 11 and 10 consecutive models, coordinates in logarithmic scale.

Pattern Hunter

Seq1	Size	Seq2	Size	PH	PH2	MB28	Blastn
<i>M. pneumoniae</i>	828K	<i>M. genitalium</i>	589K	10s/65M	4s/48M	1s/88M	47s/45M
<i>E. coli</i>	4.7M	<i>H. influenza</i>	1.8M	34s/78M	14s/68M	5s/561M	716s/158M
<i>A.thaliana</i> chr 2	19.6M	<i>A.thaliana</i> chr 4	17.5M	5020s/279M	498s/231M	21720s/1087M	∞
<i>H. sapiens</i> chr 22	35M	<i>H. sapiens</i> chr 21	26.2M	14512s/419M	5250s/417M	∞	∞

Pattern Hunter

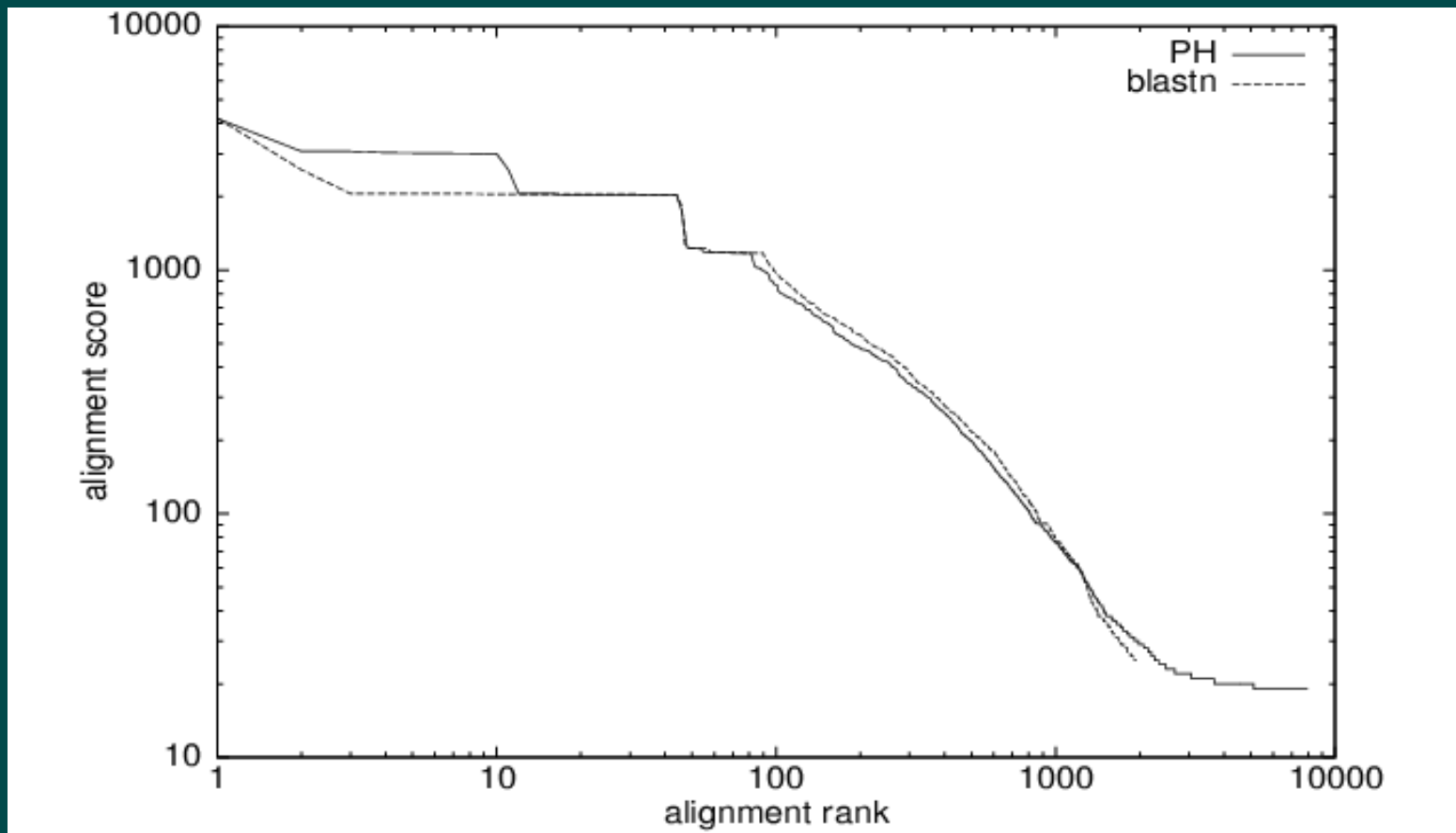
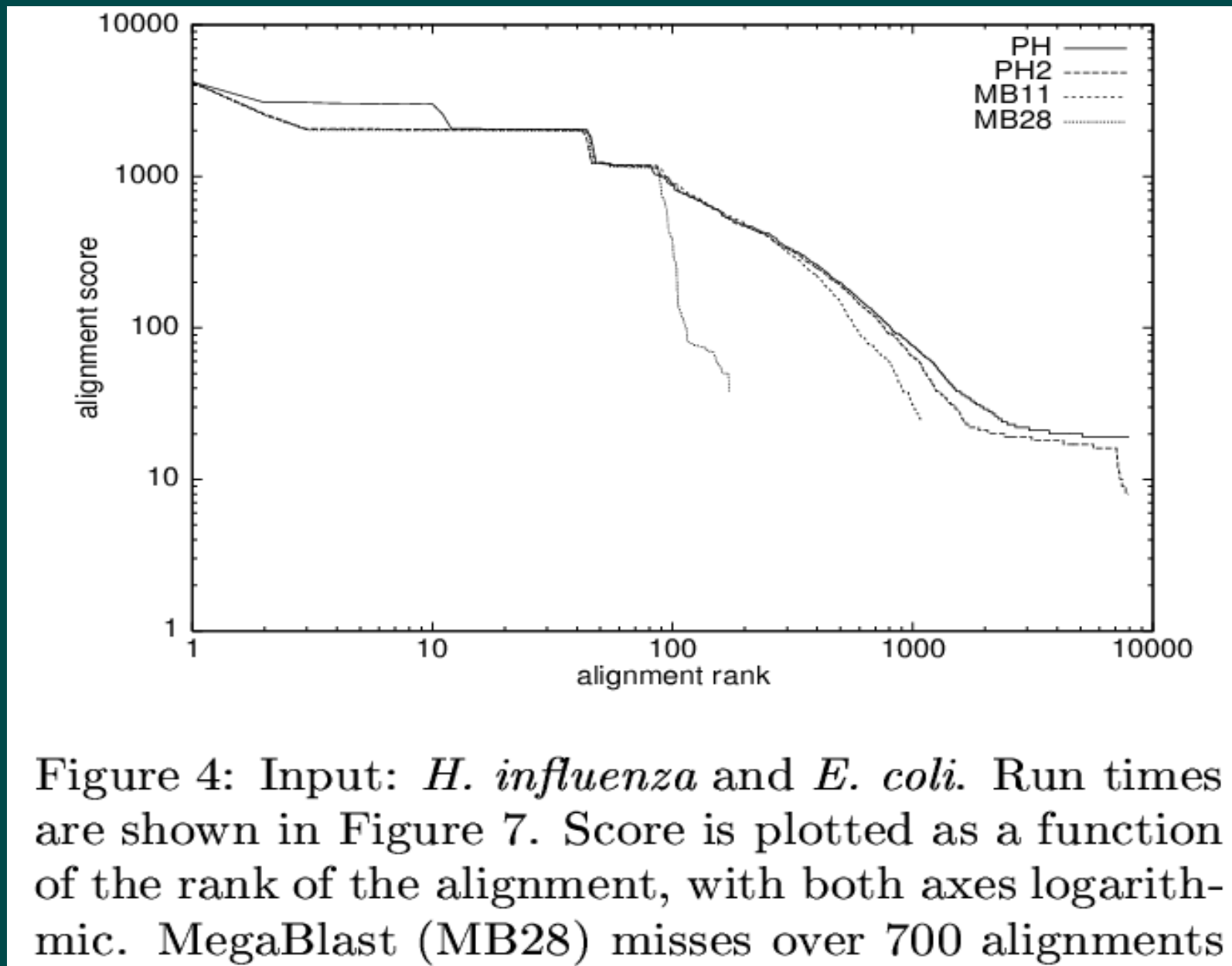

Figure 5: Input: *H. influenza* and *E. coli*. Run times are shown in Figure 7. PatternHunter produces better quality output than Blastn while running 20 times faster.

Pattern Hunter

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Hledání primerů pro sekvenování a PCR (10–40bp)
nebo oligonukleotidů pro microarray (25–100bp)

Problém:

BLAST prohledává DNA se slovy o velikosti 7 a víc. Při použití extrémně krátkých slov nalézá příliš velký počet irelevantních podobností a jejich spracování trvá neúnosně dlouho. Bez předpočítaného indexu je hledání velkého počtu podobností pomalé.

Řešení:

Použití programu PRIMEX

Primex

INDEX

$4^w + n \rightarrow 150\text{Mbps}$ ($w=12$) $\rightarrow 167\text{M}$ (~650MB)

FILTRACE

ACGAGATGACGATGACGATGCGAT

DP (N-W)

Probíhá na omezeném vzorku sekvencí

Primex

ATAGTAGGTCCGTCGATA

18 bp -> 3 slova po 6bp

nastavením $m1=1$ chyby na slovo
nalezneme spolehliv v nejhorším

GTATTAGGTACGTTGACA

i et zec s 5 chybami

Sekvence se 6 chybami už nemusí být nalezena:

GTATTAGATACGTTGACA

nenalezena

GTATTAGGTACGTTGACG

nalezena

Rozdělení vyhledávacího řetězce na menší segmenty urychlí výpočty tím, že u kratších lze efektivně využít rychlého indexu celé genomové databázy.

Primex

PROGRAM	TOTAL	MISMATCHES						SEARCH TIME	
		0	1	2	3	4	5		6
BLAST	162	1	0					12 s	
BLAST-O	2	1						5 s	
FASTA	72	1	0	4	13	23	17	12	53 s
FASTA-O	1	1							19 s
BLAT	0	0							80 s
SSAHA	0	0							71 s
SSAHA-O	3	1							10 s
CGC FP-O	1	1							10 s
EMBOSS	983	1	0	5	104	86		8	18 s
EMBOSS-O	1	1							14 s
TACG	1	1							49 s
AGREP	1204	1	0	5	100	779	3632		34 s
AGREP-O	1	1							2 s
PRIMEX	214	1	0	14	199				56 s
PRIMEX-S (2,5)	12140	1	0	14	199	1686	10240		19 s
PRIMEX-S (2,4)	1900	1	0	14	199	1686			4 s
PRIMEX-S (2,3)	214	1	0	14	199				1 s
PRIMEX-S (2,2)	15	1	0	14					< 1 s
PRIMEX-S (2,1)	1	1	0						<< 1 s
PRIMEX-SO (0,0)	1	1							<< 1 s

Výkony vybraných vyhledávacích programů při hledání výskytu sekvence oligonukleotidu AAAAATGATCAATTACAT v genomu Arabidopsis thaliana (cca 100Mbp). Příponou -O jsou označeny programy, které byly nastaveny s nejmenší citlivostí. Přípona -S označuje programy, které v momentě dotazu běžely jako server.

Primex + Virtual PCR

Vyhledané oligonukleotidy lze použít pro simulaci PCR reakce

VPCR Virtual PCR

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Hledání pozice intronů a exonů (srovnávání mRNA s genomovou DNA) nebo vyhledávání domén proteinů

Problém:

BLAST vyhodnocuje příliš mnoho podobností, i když nás zajímají jenom ty, které jsou typické pro RNA/DNA. Pokud to ošetříme zvýšením parametrů X a S, stratíme krátké podobnosti. Nesnaží se určit přesnou hranici intronů a exonů nebo domén.

Řešení:

Použití programu BLAT, SIM4

BLAT

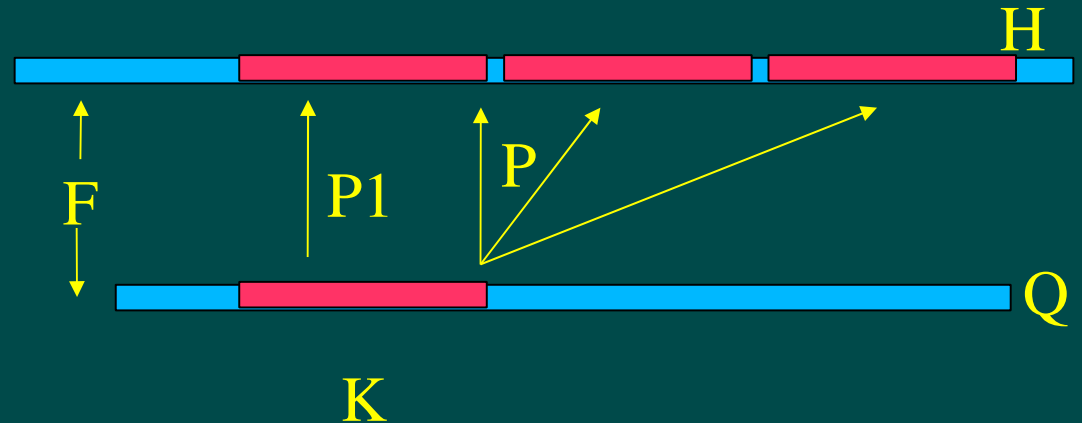
$$P1 = M^K$$

$$T = \text{int}(H/K)$$

$$P = 1 - (1 - P1)^T$$

$$P = 1 - (1 - M^K)^T$$

$$F = (Q - K + 1) * (G/K) * (1/A)^K$$

P1 – pravdepodobnosť shody s k-merem

P – pravdepodobnosť existencie aspon jednej takej shody

F – pravdepodobnosť nahodného vyskytu shody medzi H a Q

K – dĺžka k-meru

H – dĺžka úseku podobnosti (několik 100 bp)

M – zhoda medzi sekvencami (%identity/100)

G – veľkosť databázy

Q – veľkosť vyhľadávacej sekvencie

A – veľkosť abecedy

BLAT

Table 3. Sensitivity and Specificity of Single Perfect Nucleotide K-mer Matches as a Search Criterion

	7	8	9	10	11	12	13	14
A. 81%	0.974	0.915	0.833	0.726	0.607	0.486	0.373	0.314
83%	0.988	0.953	0.897	0.815	0.711	0.595	0.478	0.415
85%	0.996	0.978	0.945	0.888	0.808	0.707	0.594	0.532
87%	0.999	0.992	0.975	0.942	0.888	0.811	0.714	0.659
89%	1.000	0.998	0.991	0.976	0.946	0.897	0.824	0.782
91%	1.000	1.000	0.998	0.993	0.981	0.956	0.912	0.886
93%	1.000	1.000	1.000	0.999	0.995	0.987	0.968	0.957
95%	1.000	1.000	1.000	1.000	0.999	0.998	0.994	0.991
97%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0.999
B. K	7	8	9	10	11	12	13	14
F	1.3e+07	2.9e+06	635783	143051	32512	7451	1719	399

(A) Columns are for K sizes of 7–14. Rows represent various percentage identities between the homologous sequences. The table entries show the fraction of homologies detected as calculated from equation 3 assuming a homologous region of 100 bases. The larger the value of K, the fewer homologies are detected.

(B) K represents the size of the perfect match. F shows how many perfect matches of this size expected to occur by chance according to equation 4 in a genome of 3 billion bases using a query of 500 bases.

BLAT

Table 5. Sensitivity and Specificity of Single Near-Perfect (One Mismatch Allowed) Nucleotide K-mer Matches as a Search Criterion

	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
A. 81%	0.945	0.880	0.831	0.721	0.657	0.526	0.465	0.408	0.356	0.255	0.218
83%	0.975	0.936	0.904	0.820	0.770	0.649	0.591	0.535	0.480	0.361	0.318
85%	0.991	0.971	0.954	0.900	0.865	0.767	0.719	0.669	0.619	0.490	0.445
87%	0.997	0.990	0.983	0.954	0.935	0.867	0.833	0.796	0.757	0.634	0.591
89%	1.000	0.997	0.995	0.984	0.976	0.939	0.920	0.897	0.872	0.775	0.741
91%	1.000	1.000	0.999	0.996	0.994	0.979	0.971	0.962	0.950	0.890	0.869
93%	1.000	1.000	1.000	0.999	0.999	0.996	0.994	0.991	0.988	0.963	0.954
95%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0.999	0.999	0.999	0.994	0.992
97%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
B. K	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
F	275671	68775	17163	4284	1070	267	67	17	4.2	1.0	0.3

(A) Columns are for K sizes of 12–22. Rows represent various percentage identities between the homologous sequences. The table entries show the fraction of homologies detected as calculated by equation 6 assuming a homologous region of 100 bases. (B) K represents the size of the near-perfect match. F shows how many perfect matches of this size expected to occur by chance according to equation 7 in a genome of 3 billion bases using a query of 500 bases.

BLAT

Table 7. Sensitivity and Specificity of Multiple (2 and 3) Perfect Nucleotide K-mer Matches as a Search Criterion

	2,8	2,9	2,10	2,11	2,12	3,8	3,9	3,10	3,11	3,12
A. 81%	0.681	0.508	0.348	0.220	0.129	0.389	0.221	0.112	0.051	0.021
83%	0.790	0.638	0.475	0.326	0.208	0.529	0.339	0.193	0.099	0.045
85%	0.879	0.762	0.615	0.460	0.318	0.676	0.487	0.313	0.180	0.093
87%	0.942	0.866	0.752	0.611	0.461	0.809	0.649	0.470	0.305	0.177
89%	0.978	0.940	0.868	0.761	0.625	0.910	0.801	0.648	0.476	0.314
91%	0.994	0.980	0.947	0.884	0.787	0.969	0.914	0.815	0.673	0.505
93%	0.999	0.996	0.986	0.962	0.912	0.993	0.976	0.933	0.851	0.722
95%	1.000	1.000	0.998	0.993	0.979	0.999	0.997	0.987	0.961	0.902
97%	1.000	1.000	1.000	1.000	0.999	1.000	1.000	0.999	0.997	0.987
B. N,K	2,8	2,9	2,10	2,11	2,12	3,8	3,9	3,10	3,11	3,12
F	524	27	1.4	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

(A) Columns are for N sizes of 2 and 3 and K sizes of 8–12. Rows represent various percentage identities between the homologous sequences. The table entries show the fraction of homologies detected as calculated by equation 10. (B) N and K represent the number and size of the near-perfect matches, respectively. F shows how many perfect clustered matches expected to occur by chance according to equation 14 in a translated genome of 3 billion bases using a query of 167 amino acids.

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Hledání podobnosti mezi extrémně dlouhými sekvencemi

Problém:

BLAST jde rovnou na věc a hledá všechny HSP

Řešení:

Použití programů s indexy, které přistupují k analýze hierarchicky, nejprve rychle vyhledávají s nízkou citlivostí, později dpočítávají detaily (SSAHA, BLAT, MUMER)

Suboptimální nasazení programu BLAST

Použití:

Hledání podobnosti mezi vzdálenými proteinovými sekvencemi

Problém:

Proteiny jsou třírozměrné a jejich struktura a funkce často závisí na prostorově se doplňujících motivech sekvence a ne na existenci dlouhého lineárního řetězce aminokyselin

Řešení:

Použití programů, které nepracují s podobností na bázi Smith-Waterman, ale analyzují např. výskyt krátkých slov (PSST)

PSST

Struktura sekvence znázorněna vektorem přítomnosti jednotlivých “slov” $v=(1,0,0,1,\dots,1)$, kde každá pozice odpovídá určitému “slovu”. p_i je normalizovaná frekvence výskytu daného slova a podobnost

$$S(q,t) = \text{suma} (q_i * t_i * 1/p_i)$$

Vektory proteinů bez jakékoliv společné podsekvence na dané úrovni jsou ortogonální, $S(q,t)=0$.

Pro identické proteiny $S(q,q) = \text{suma}(1/p_i)$. Pokud by všechny slova měla stejnou pravděpodobnost výskytu, pak by to bylo

$$N * (1/N) = 1$$

kde N je počet sledovaných nebo existujících slov.